

SENTRUMSKONFERANSEN

2018

Identitet

Livskraft

Urbanitet

TRONDHEIM

Radisson Blu Royal Garden Hotel

18. – 19. september

NORSK
SENTRUMSUTVIKLING

I samarbeid med
Midtbyen Management AS

og

KOMMUNAL- OG
MODERNISERINGSDPARTEMENTET

Identitet, urbanitet og livskraft

Byer er ulike - noen steder så store og vidtfnvnde at de som bor der ikke vet av noen annen virkelighet; andre steder kjenner de fleste av byens innbyggere hverandre. Likevel har byer over hele verden noe felles som nettopp gjør byen til en by: Sentrum – hjertet i byen.

I sentrum møtes historie og nåtid; her er byens identitet og herfra kommer dens livskraft. Sentrum er menneskenes felleseie – umistelig for alle dem som lever i og bruker byen. Sentrum er møteplassen for handel og vandel, service og tjenesteyting, kultur og livsutfoldelse. Uten sentrum – ingen by.

I de senere år har sentrum i norske byer gjennomgått store endringer – ikke bare av det gode. Mye skyldes drastisk nedgang i handel og tjenesteyting - både i privat og i offentlig sektor. Samtidig er begrepet 'sentrumsutvikling' blitt alle manns eie – fordi stadig flere ser at et levende sentrum ikke kommer av seg selv - det må skapes og tilrettelegges - villes og prioriteres. Stadig flere byer arbeider derfor med å finne gode løsninger på dette for å kunne re-vitalisere sentrum i byen. På Sentrumskonferansen kårer vi den beste av dem: «Årets sentrum i Norge».

En viktig grunn til at sentrum i altfor mange byer har mistet sin kraft er ikke de gode grep som er tatt for å utvikle randsonen rundt byen til trivelige og veltilpassede bomiljøer, men de åpenbare og høyst nødvendige grep som ikke er tatt for å sikre sentrum som selve hjertet i en velfunksjonerende og fremtidsrettet by.

Sentrumsutvikling handler om å vitalisere og fornye gjennom innovative løsninger og dristig kreativitet – og samtidig hegne om og male historiens bilder med de farger, den fantasi og den stolthet som kjennetegner de som i sin tid bygget byen. Ikke minst skal sentrum være økonomisk bærekraftig for de viktigste aktørene.

Sentrumskonferansen vil drøfte både handel, sysselsetting, tjenesteyting og bærekraft og peke på hvilke faktorer som må på plass for både å bevare og fornye sentrum i byen – ikke minst som en 'smart city'. Konferansen vil dele impulser og erfaringer fra både vårt eget land og fra byer i våre naboland som det er vel verd å lytte til – for situasjonen er den samme, og grepene som med hell er tatt andre steder vil vi gjerne dele.

Hvordan kan sentrum i byen gi menneskene i byen opplevelse, identitet og livskraft? Eller kultur, tilhørighet og handel – og samtidig hegne om og male historiens bilder med de farger, den fantasi og den stolthet som kjennetegner de som i sin tid bygget byen. Og hvordan skal morgendagens sentrum være? Stadig flere mennesker søker dit – også for å bo der og leve sine liv der.

Sentrumskonferansen henvender seg til politiske- og administrative beslutningstager på ulike forvaltningsnivåer; representanter for næringsliv, sentrumsorganisasjoner og reiseliv; utviklere, arkitekter og entreprenører, så vel som gård- og grunneiere, kjøpmenn og investorer – mennesker som tror på og arbeider for at sentrum skal være levende, innbydende, inkluderende og tilrettelagt.

Tirsdag 18. september

- 10.00 **SENTRUMSKONFERANSEN 2018**
- Styreleder i Norsk Sentrumsutvikling *Tom Søgård*
- 10.15 **VELKOMMEN TIL TRONDHEIM**
- Ordfører i Trondheim *Rita Ottervik*
- 10.30 **IDENTITET, URBANITET OG LIVSKRAFT**
Sentrum – byens hjerte og byens sjel
- Førsteamanuensis ved Høyskolen Kristiania *Erling Dokk Holm*
- 11.00 **SUKSESSFAKTORER FOR ET LEVENDE SENTRUM I BYEN**
Hva må til for at sentrum skal være en attraktiv og økonomisk bærekraftig arena?
- Adm. direktør i Svenska Stadskärnor *Bjørn Bergman*
- 11.30 **Lunsj**
- 12.30 **VAREHANDELENS BETYDNING FOR ET LEVENDE SENTRUM**
Forutsetninger, trusler og muligheter for levende sentrumshandel
- Direktør i Virke Handel *Harald Jachwitz Andersen*
- Forbundsleder i Handel og kontor i Norge *Trine Lise Sundnes*
- 13.30 **BYVANDRING I TRONDHEIM**
- 1: Historiske veiter i Nerbyen**
- Prosjektleder hos Byantikvaren for «Vitalisering av veiter og gårdsrom» *Roy Åge Håpnes*
- 2: Nyhavna: Fra industriområde til ny bydel – besøk hos Cirka Teater**
- Eiendoms- og forvaltningssjef i Trondheim Havn *Tove Kulseng*
- 3: Brattøra: Kultur, reiseliv, forskning, utdanning og kunst – en guidet 'sykkelvandring'**

- Daglig leder hos ENTRA *Stine Hostad*
- 4: Gårdeierens utfordringer og muligheter i et historisk bysentrum**
- Eiendomssjef i E.C. Dahls Eiendom *Ole Eidem* og eiendomsutvikler *Ivar Koteng*
- 5: Sentrumsnært universitet og sykehus – ny NTNU-campus**
- Kommunikasjonsdirektør ved St. Olavs hospital *Marit Kvikne*
- Kommunikasjonsansvarlig for campusutvikling ved NTNU *Hanna Maria Jones*
- 6: En blå tråd: Langs den historiske Bryggerekka i Kjøpmannsgata til Fosenkaia.**
- Byplanlegger i Trondheim og prosjektleder for En Blå Tråd *Nadja Sahbegovic*
- 15.30 **Kunstnerisk**
- 15.45 **HVA VIL VI EGENTLIG MED SENTRUM I BYEN?**
Bevaring og utvikling som nøkkelfaktorer for et levende bysentrum
- Adm. direktør i E. C. Dahls Eiendom AS *Svein Erik Nordbotten*
- 16.15 **ÅRETS SENTRUM I SVERIGE 2018**
Hva var det de gjorde i Linköping og hvorfor gjorde de det?
- Næringslivsutvikler i Linköping kommune *Marianne Lind*
- 16.45 **ÅRETS SENTRUM I NORGE**
Presentasjon av nominerte kandidater til Sentrumsprisen 2018
- 19.00 **SOSIAL AFTEN**
Aperitiff
- 19.30 **MIDDAG + NACHSPIEL** (Hjorten – Radisson Blu Royal Garden Hotel)

Onsdag 19. september

08.45 **Kunstnerisk**

09.00 **ET SMART SENTRUM I EN «SMART CITY»**

Fremtidens sentrum i byen: Innovativt, fleksibelt, effektivt og bærekraftig

- Seniorrådgiver hos rådmannen og FoU koordinator Smartby i Trondheim *Silja Rønningsen*

09.30 **BÆREKRAFTIG BYUTVIKLING – ET MÅLRETTET HØGSKOLESTUDIUM**

Urban governance, urban økonomi, bymiljø, transport og fremtidens smarte byer

- Førsteamanuensis ved Høgskolen i Molde *Lisa Hansson*

10.00 **FRA SENTRUMSDØD TIL SENTRUMSGLØD – LEVENDE LOKALER I SENTRUM**

Utredning, diagnose og nødvendig medisin for et levende sentrum i byen

- Forsker ved Norsk Institutt for By og regionforskning (NIBR) *Guri Mette Vestby*

10.30 *Pause*

10.45 **FRA SENTRUMSREGNSKAP TIL SENTRUMSSTRATEGI**

Hvorfor og hvordan kommer folk til sentrum i byen, når er de der og hva gjør de?

- Daglig leder i Midtbyen Management *Kirsten Schultz*

- Midtbykoordinatør og prosjektleder sentrumsplan i Trondheim *Grete Kristin Hennissen*

11.15 **Å SKAPE MEDBORGESKAP, LEVEVILKÅR, ARBEIDSPLASSER OG VEKST**

Alle byer har vært landsby en gang - hva kan sentrum lære av landsbyen? -

- Landdistriktkoordinatør i Sønderborg kommune i Danmark *Connie Skovbjerg*

11.45 **SENTRUM I BYEN FOR ALLE**

Å tilrettelegge sentrum for menneskene som bor der

- Generalsekretær i Pensjonistforbundet *Harald Olimb Norman*

12.15 **ÅRETS BYSENTRUM I NORGE**

Kåring av Årets sentrum i Norge 2018 - Prisutdeling

12.30 **AVSLUTNING**

Velkommen til Sentrumskonferansen i Bodø 2019

12.45 **Lunsj**

*

Endringer i programmet kan forekomme

Foredragsholdere og medvirkende

Tom Søgård

Tom Søgård er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole i Bergen. Han har arbeidet med markedsføring, strategi og ledelse hos blant andre SAS, Aller Media og kommunikasjonshuset Dinamo. Han er i dag daglig leder i Byen Vår Drammen, Arrangement Drammen og Destinasjon Drammen – og styreleder i Norsk Sentrumsutvikling.

Rita Ottervik

Ordfører (A) i Trondheim siden 2003. Hun har tidligere arbeidet i Norges Handikapforbund, som organisasjonsmedarbeider i Handel og kontor og i Studentsamskipnaden i Trondheim. Hun var politisk rådgiver ved statsministerens kontor 1996-1997 og bystyremedlem og kommunalråd i Trondheim fra 1999 til 2003.

Erling Dokk Holm

Er utdannet statsviter fra Universitetet i Oslo med doktorgrad fra Arkitekt- og designhøyskolen. Han arbeider som førsteamanuensis og dekan ved Markedshøyskolen; har tidligere arbeidet ved Norsk Form. Han er aktiv i samfunnsdebatten og som kommentator på byutvikling og arkitektur. Hans doktorgrad er en studie av offentlige, kommersielle og urbane rom.

Björn Bergman

Administrerende direktør i Svenska Stads kärnor AB – Sveriges nasjonale samvirkeorganisasjon for byutvikling. Han har bachelorgrad innen Business Administration, Marketing and Economics fra Universitetet i Lund 1984. Han har tidligere vært næringslivsdirektør i Malmö by, adm. direktør i Malmö City Samverkan og adm. direktør i Center Syd Shoppingssenter.

Harald Jachwitz Andersen

Direktør for Virke Handel. Han er også nestleder i styret for Opplysningsrådet for veitrafikken og har vært ansatt i Hovedorganisasjonen Virke siden 2004. Han har variert bakgrunn fra offentlig forvaltning og privat rådgiving. Utdannet samfunnsøkonom og har vært ansatt i Virke siden 2004. Han har variert bakgrunn fra offentlig forvaltning og privat rådgivningsvirksomhet.

Trine Lise Sundnes

Forbundsleder i LO-forbundet Handel og kontor i Norge og ble valgt inn i LOs ledelse i 2001. Hun har tidligere arbeidet som sentralbordoperatør i Boligbyggelaget USBL og vært regionssekretær i HK. Hun er styreleder i FN-sambandet og var styremedlem i FNs arbeidslivsorganisasjon ILO fra 2008 til 2014.

Svein Erik Nordbotten

Adm. direktør i E.C. Dahls Eiendomsselskap – et datterselskap i Reitan Eiendom. Han har tidligere hatt samme stilling i Basale AS (2006-2012). Er aktiv innen sentrumsarbeidet i Trondheim, er styremedlem i Norsk Sentrumsutvikling og har lang erfaring fra eiendomsdrift og eiendomsutvikling.

Marianne Lind

Næringslivsutvikler i Linköpings kommune. Tidligere direktør / sentrumsutvikler i Linköping City Samverkan. Hun har arbeidet med sentrums- og byutvikling siden 2001, både med kjøpesenter, eksterthandel og sentrum. Hun har erfaring fra statlig og fra offentlig / privat samarbeid mellom mellom æringsliv, gårdeiere og kommune i både store og mindre byer i Sverige .

Silja Rønningsen

Forsknings- og utdanningskoordinator for «Smartby», seniorrådgiver i rådmannens fagstab og prosjektleder i Trondheim Kommune for SMART CITY. Hun har mastergrad i økonomi og administrasjon og har tidligere arbeidet i SINTEFs avdeling for helsetjenesteforskning.

Lisa Hansson

Førsteamanuensis i statsvitenskap ved Høgskolen i Molde. Hun har tidligere arbeidet ved Linköpings universitet og Statens vei- og transportforskningsinstitutt i Sverige. Hun har doktorgrad og mange års erfaring innen forskning og undervisning i byutvikling og politiske prosesser – med et spesielt fokus på omstillingen til bærekraftige transportsystemer og innføring av ny teknologi.

Guri Mette Vestby

Sosiolog og seniorforsker på By- og regionforskningsinstituttet NIBR / Oslo Met. Hun arbeider med styrking av kunnskapsgrunnet for by- og stedsutvikling. I perioden 2016-2018 ledet hun følgeforskningen av DOGA-prosjektet «Levende lokaler» - med utprøving av nye metoder for å aktivere tomme lokaler og skape mer levende sentrumsområder.

Kirsten Schultz

Daglig leder i Midtbyen Management AS i Trondheim. Hun er utdannet innen markedsføring og kommunikasjon i Tyskland. Hun har lang erfaring innen salg og markedsføring, både fra nasjonalt og internasjonalt reiseliv samt produktutvikling for Hurtigruten ASA og destinasjonsutvikling i Trøndelag.

Grethe Kristin Hennissen

Utdannet arkitekt og er nå Midtbykoordinator og prosjektleder for sentrumsplanen i Trondheim kommune. Hun har i tillegg bakgrunn som journalist og har vært redaktør for det kommunale nettmagasinet om byutvikling www.trondheim2030.no og fagbladet Arkitektnytt. Hun har også arbeidet med prosjektene En blå tråd og byromstrategi.

Connie Skovbjerg

Hun har siden 2010 vært landdistrikts-koordinator i Sønderborg kommune i Danmark - kontaktleddet mellom de frivillige i landsbyene og kommunen. Arbeidet omfatter tverrfaglig samarbeid i forvaltningen, fasilitering og støtte til utviklingsprosjekter, sparring og sosialt entreprenørskap. Landsbylaugene / landsbyforum er organisert omtrent som norske sentrumsforeninger

Harald Olimb Norman

Generalsekretær i Pensjonistforbundet, en organisasjon med 240.000 medlemmer. Han er utdannet ved Handelshøyskolen BI og har tidlige arbeidet i Posten Norge. Han er genuint opptatt av generasjonsbroer og at unge og eldre skal kunne spille hverandre gode. «Det er plass til alle generasjoner overalt. Vi må bare ta litt hensyn til hverandre».

Einar Kongsbakk

Einar Kongsbakk er cand. philol. fra Universitet i Bergen med tilleggsutdanning innen pedagogikk, politikk og etikk og er adm. direktør i NSU. Han har vært daglig leder i Bjørgvin bispedømme, adm. direktør i Lagunen senter og i Nesttun Sentrum, styreleder i Norsk Handelsmuseum, Designtrykkeriet, Norges Fiskerimuseum og i BOB boligbyggelag.

Byvandring i Trondheim

Deltakerne velger og melder seg på i ønsket byvandringsgruppe. Ved fulltegning av gruppen, vil deltakerne bli satt opp i alternativ ønsket gruppe. Vennligst oppgi alternativ byvandringsgruppe ved påmelding.

1 Historiske veiter i Nerbyen

Om den historisk utviklingen av veitene i Nerbyen, som tidligere var et livlig handelssentrum, om hvordan området tidligere ble forsømt - og hvordan det nå revitaliseres. Prosjektet involverer og engasjerer både gårdeiere, beboere og næringsdrivende og gjennomføres i samarbeid med arkitektlinjen ved NTNU. Hva har man oppnådd siden oppstart av prosjektet for halvannet år siden? Underveis servering og informasjon i en av bakgårdene.

2 Nyhavna – fra gammelt industriområde til ny bydel

Det tidligere industri- og havneområde Nyhavna, skal transformeres til en ny bydel - uten å miste sitt særpreg. Hvordan skal byen møte vannet, hvordan skal de offentlige byrommene utformes og hvordan kan krigsminnene brukes i utviklingen av identitet til den nye bydelen? Området er arena for en rekke små kulturaktører, som Cirka Teater - et av landets mest erfarne kompanier i det frie feltet med over 40 forestillinger hvert år.

3 Brattøra - kultur, reiseliv, forskning, utdanning og kunst – en guidet ‘sykkelvandring’

Utbyggingen av havneområdet Brattøra er omstridt og skaper debatt. Hotellutbygging (Clarion Brattøra), kulturetablering (Rockheim) og utdannelsesinstitusjoner (BI) har skapt unike bygg og arbeidsplasser - men ingen boliger. Fjordpromenaden med kunstinstallasjoner og lekeområder inviterer til bruk av området. Det nye Power House er et pionerprosjekt innen teknologi, energieffektivitet og produksjon av grønn energi og utbygger ENTRA har store planer om å skape mer liv i området.

4 Gårdeierens muligheter og utfordringer i et historisk sentrum

Byvandring med to store gårdeiere i Midtbyen, E.C. Dahls Eiendom og Koteng Eiendom. Se hvordan gamle bygårder blir renoveret og tilpasset moderne kontorbruk, som det gamle postbygget og til shoppingssenteret Mercur, hvordan nye tak nyttes til flere boliger i sentrum (Byhaven), og hvordan byggeprosjekter blir tilpasset historiske funn (Klemenskirken på Peter Egges Plass).

5 Sentrumsnært universitet og sykehus – ny NTNU campus

Byvandring mellom Kalvskinnnet og Øya med sentrumsnære institusjoner for utdanning, forskning og helse. NTNU har fått nye bygg på Kalvskinnnet og St. Olavs hospital er ferdig utbygget. Trondheim fikk statens pris for Attraktiv by i 2015 for utbyggingen av St. Olavs hospital og en rekke andre nasjonale og internasjonale priser. Nå skal 40 000 studenter og ansatte ved NTNU samles sentrumsnært på ny campus mellom Gløshaugen og Elgesetergate rett ved St. Olavs hospital.

6 En blå tråd

En blå tråd er en byutviklingsstrategi som tar utgangspunkt i den unike ressursen Nidelva, kanalen og havna er for Trondheim. Prosjektet skal være en urban katalysator for økt bykvalitet og bedre bymiljø, og knytte byen og vannet tettere sammen gjennom nytt liv i en rekke byrom langs elv og kanal. En arkitektkonkurranse for ny utforming og bruk av vollen mellom bryggene og Kjøpmannsgata ble gjennomført i 2016-2017. Planen ligger klar for en førerløs båt mellom Fosenkaia og Midtbyen. Byvandringen går langs den historiske Bryggerrekka i Kjøpmannsgata til Fosenkaia.

Påmelding

Påmelding til Sentrumskonferansen, reservasjon av rom på konferansehotellet samt deltagelse på sosial aften skjer via www.norsk-sentrumsutvikling.no. Frist for påmelding er 1. september.

KONFERANSEAVGIFT – HELE KONFERANSEN (*)

- Konferanseavgift: Kr. 5 250,-
- Konferanseavgift for deltakere fra NSUs medlemmer: Kr. 4 500,-
- Konferanseavgift for studenter med studentbevis: 3.500,-

I konferanseavgiften inngår program, lunsj, kaffe / te og forfriskninger begge dager. Overnatting og middag / sosial aften inngår ikke og må bestilles / reserveres særskilt.

KONFERANSEAVGIFT – DAGPAKKER (*)

For deltagelse på konferansen bare én av dagene tilbys dagpakke, som inkluderer program, lunsj, kaffe / te og forfriskninger på ønsket dag.

- Dagpakke koster kr. 3 500,-.
- For medlemmer i NSU og studenter med studentbevis: Kr. 2 750,-.

MIDDAG / SOSIAL AFTEN (*)

Deltagelse på middag og sosial aften kommer i tillegg til selve konferansen. Ønsket deltagelse må angis særskilt ved påmelding. Sosial aften koster kr. 1 350,- pr. person. I prisen inngår aperitiff, tre retters middag, tre glass vin (ev. øl / mineralvann) foruten program / underholdning.

OVERNATTING PÅ KONFERANSEHOTELLET (*)

Deltakere som ønsker overnatting i Trondheim anbefales å bo på konferansehotellet.

Overnatting er basert på enkeltrom. Ved ønske om dobbeltrom, må begge navn oppgis ved reservasjon. Overnatting på konferansehotellet inkluderer frokost.

- Overnatting pr. person pr. døgn i enkeltrom: Kr. 1 450,-
- Overnatting pr. person pr. døgn i dobbeltrom: Kr. 1 050,-

Deltakere som også ønsker overnatting fra mandag 17. september har anledning til å reservere rom til samme priser. Vennligst bemerk at hotellreservasjon er bindende, og forfall etter 1. september vil bli fakturert som «no show» og må betales med kr. 1 450,- / 1 050,- pr. avbestilt døgn.

(*) *Det tilkommer merverdiavgift på alle priser.*

NÆRMERE INFORMASJON / OPPLYSNINGER

- Norsk Sentrumsutvikling: post@norsk-sentrumsutvikling.no - Telefon 55 13 01 30
- Midtbyen Management AS: kirsten@midtbyen.no - Telefon 99 48 26 74
- gretha@midtbyen.no - Telefon 91 61 11 16